Názov kvalifikácie: **Pracovník/Pracovníčka EVVO**

Charakteristika:
Pracovník environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvety (EVVO) je osoba, ktorá interpretuje poznatky z oblasti ekológie a environmentalistiky v širšom kontexte udržateľného rozvoja (UR). Svojou činnosťou prispieva k napĺňaniu cieľov neformálnej EVVO. Jednotlivcov alebo skupiny podporuje v kontakte s prírodou a vytváraní väzieb k miestnemu životnému prostrediu. Vedie k pochopeniu ekologických dejov, globálnych environmentálnych problémov a ich súvislostí s každodenným životom a správaním človeka. V neposlednom rade rozvíja kompetencie konať a aktívne ovplyvňovať svoje okolie v prospech životného prostredia a udržateľného rozvoja. Svoju činnosť realizuje prostredníctvom rôznych edukačných a osvetových aktivít, programov či publikácií neformálneho charakteru s využitím aktivizujúcich zážitkových metód a foriem.

Pracovné činnosti:

- interpretácia poznatkov z oblasti ekológie a environmentalistiky v širšom kontexte udržateľného rozvoja rôznym cieľovým skupinám;
- realizácia rôznorodých aktivít EVVO (programy, festivaly, kampane, publikácie a ďal.) zameraných na rôzne témy v oblasti neformálneho vzdelávania;
- činnosti súvisiace s realizáciou EVVO – tvorba, organizačné zabezpečenie, lektorovanie, vyhodnocovanie úspešnosti, publicita a propagácia, vlastné vzdelávanie, finančné a administratívne zabezpečenie, facilitácia, projektová, koncepčná, metodická či výskumná činnosť;
- rozvíjanie cieľov neformálnej EVVO – kompetencií pre zodpovedné správanie v prospech životného prostredia a udržateľného rozvoja;
- spolupráca a sieťovanie s rôznymi aktérmi environmentálne výchovy na miestnej, regionálnej, národnej alebo medzinárodnej úrovni.

1. Problematika životného prostredia a základné pojmy ekológie a environmentalistiky

1.1. Pracovník/pracovníčka environmentálnej výchovy vie (má vedomosti):
1.1.1. Pozná aktuálne miestne, regionálne, národné aj globálne problémy životného prostredia.
1.1.2. Pozná základné pojmy v oblasti ekológie, environmentalistiky a udržateľného rozvoja.
1.1.3. Má všeobecný rozhľad v oblasti environmentálnej legislatívy a aktuálnej environmentálnej politiky EÚ, štátu alebo regiónu.

1.2. Pracovník/pracovníčka environmentálnej výchovy vie (má zručnosti):
1.2.1. Využívať aktuálne a relevantné zdroje informácií.
1.2.2. Popísať vplyvy ľudských systémov na životné prostredie na základe poznatkov z prírodných aj spoločenských vied.
1.2.3. Vysvetliť príčiny a dôsledky zmeny klímy a straty biodiverzity a predstaviť riešenia.
1.2.4. Preukázať schopnosti a zručnosti pre poznávanie prírody a životného prostredia
1.2.5. Prepájať ekologické javy a zákony s každodenným životom.
1.2.6. Vysvetliť životný štýl šetrný k životnému prostrediu (eko-značky, zodpovedné nakupovanie, šetrenie zdrojov a adaptačné opatrenia).

1.3. Pracovník/pracovníčka environmentálnej výchovy je schopný/schopná (kompetencie):
1.3.1. Využívať aktuálne a overené zdroje informácií a odborne relevantné pojmy z oblasti ekológie, environmentalistiky a trvalo udržateľného rozvoja.
1.3.2. Zavádzať na svojom pracovisku a vo svojom profesionálnom živote procesy a služby šetrné k životnému prostrediu

2. Environmentálna výchova: systém a poslanie

2.1. Pracovník/pracovníčka environmentálnej výchovy vie (má vedomosti)
2.1.1. Pozná súčasný systém environmentálnej výchovy, legislatívu, metodické usmernenia a ďalšie pedagogické dokumenty, ako aj ciele environmentálnej výchovy (formálnej, neformálnej a informálnej).
2.1.2. Má prehľad o aktuálnych trendoch v environmentálnej výchove a vzdelávaní.
2.1.3. Má prehľad o subjektoch pôsobiacich v environmentálnej výchove (kto je kto).
2.1.4. Pozná procesy tvorby metodických materiálov a strategických dokumentov v oblasti environmentálnej výchovy, ako aj možnosti participovať na nich.

2.2. Pracovník/pracovníčka environmentálnej výchovy vie (má zručnosti):
2.2.1. Identifikovať kľúčových hráčov v odbore vzdelávania a osobitne v odbore environmentálnej výchovy a pozná ich kompetencie: jednotlivcov, organizácie, inštitúcie a agentúry poskytujúce programy environmentálneho vzdelávania, vrátane formálnych a neformálnych programov.
2.2.2. Definovať, čo je (a čo nie je) environmentálna výchova a jej ciele.
2.2.3. Identifikovať kľúčové kompetencie v oblasti environmentálnej gramotnosti a občianskej participácie.
2.2.4. Uviesť relevantné organizácie a iniciatívy v oblasti environmentálnej výchovy na národnej úrovni pre budovanie partnerstiev.

2.3. Pracovník/pracovníčka environmentálnej výchovy je schopný/schopná (kompetencie):
2.3.1. Osloviť príslušný úrad, inštitúciu alebo mimovládnu organizáciu s otázkou alebo so žiadosťou o podporu.
2.3.2. Obhajovať nevyhnutnosť, relevantnosť a nenahraditeľnosť environmentálnej výchovy vo vyučovaní, v mimoškolskej výchove, ale aj vo výchove verejnosti.
2.3.3. Spolupracovať s ostatnými organizáciami a inštitúciami v systéme environmentálnej výchovy pri napĺňaní jej cieľov.

3. Metodika environmentálnej výchovy

3.1. Pracovník/pracovníčka environmentálnej výchovy vie (má vedomosti):
3.1.1. Má základné vedomosti pedagogických a psychologických princípov neformálneho a informálneho vzdelávania, v závislosti od veku.
3.1.2. Vie že EVVO sa odohráva v rôznych prostrediach a že požiadavky na program a vzdelávacie metódy sú rôzne podľa potrieb účastníkov a ďalších faktorov.
3.1.3. Pozná rôzne vzdelávacie prístupy a ich prvky (Príloha 1).
3.1.4. Pozná mnohonásobné výhody vzdelávania vonku.

3.2. Pracovník/pracovníčka environmentálnej výchovy vie (má zručnosti):
3.2.1. Aplikovať princípy neformálnej výchovy a vzdelávania, zážitkové a aktivizujúce metódy, inkluzívny prístup a princípy občianskej participácie a aktivizmu.
3.2.2. Aplikovať nové trendy a digitálne nástroje pri tvorbe a implementácii aktivít a programov EVVO.
3.2.3. Využívať rôzne efektívne metódy vhodne kombinované a striedané, rešpektujúce vek a potreby účastníkov (Príloha 2)
3.2.4. Vytvárať a realizovať vzdelávacie aktivity s uvedomením si postupných krokov environmentálnej výchovy od zmyslového vnímania až po angažovanosť za lepšie životné prostredie.
3.2.5. Motivovať účastníkov k prijatiu osobnej spoluzodpovednosti za stav lokálneho životného prostredia.

3.3. Pracovník/pracovníčka environmentálnej výchovy je schopný/schopná (kompetencie):
3.3.1. Používať efektívne metodické postupy a modely EVVO, na základe zhodnotenia vedomostí a záujmov účastníkov.

3.3.2. Pri realizácii vzdelávacích aktivít zvyšovať povedomie v environmentálnych témach, šíriť dobrú prax v oblasti ochrany životného prostredia a udržateľnosti, inšpirovať vlastným príkladom a motivovať účastníkov k pro-environmentálnym aktivitám.

4. Príprava a implementácia EVVO programov

4.1. Pracovník/pracovníčka environmentálnej výchovy vie (má vedomosti):

4.1.1. Pozná štruktúru dobrého EVVO programu.
4.1.2. Pozná špecifiká programov EVVO (krátkodobé, dlhodobé, kampane...).
4.1.3. Uvedomuje si dôležitosť používania produktov a služieb šetrných k životnému prostrediu, ako aj predchádzania vzniku odpadu a poškodzovaniu prírodných zdrojov pri realizácii programov environmentálnej výchovy.

4.2. Pracovník/pracovníčka environmentálnej výchovy vie (má zručnosti):

4.2.1. Definovať ciele a vzdelávacie výstupy environmentálneho programu.
4.2.2. Reflektovať vysoko aktuálne témy, zohľadňovať lokálny, ekonomický a sociálny kontext problémov, miestnu kultúru a tradície.
4.2.3. Vytvoriť vlastný environmentálny program pomocou efektívnych metód, sledujúcich vzdelávacie ciele, v závislosti od veku účastníkov a ďalších podmienok.
4.2.4. Popísať štruktúru environmentálneho vzdelávacieho programu na základe vybraného učebného modelu.
4.2.5. Implementovať vlastný environmentálny program a popísať spôsoby realizácie jeho jednotlivých aktivít.
4.2.6. Vytvárať a používať rôzne prostredia pre environmentálnu výchovu (napr. usporiadanie tried, mimo triedy, školské záhrady), v závislosti od rôznych výsledkov vzdelávania a dostupných zdrojov.
4.2.7. Upravovať a prispôsobovať aktivity či programy EVVO aktuálnym požiadavkám environmentálnej politiky, potrebám rôznych cieľových skupín ako aj prostrediu, v ktorom prebiehajú.
4.2.8. Má zručnosti v oblasti komunikácie, prezentácie a tímovej práce.

4.3. Pracovník/pracovníčka environmentálnej výchovy je schopný/schopná (kompetencie):

4.3.1. Vytvárať a poskytovať EVVO programy na vhodné témy pre rôzne cieľové skupiny s jasne definovanými výsledkami vzdelávania a s použitím efektívnych vzdelávacích metód a metodík.
4.3.2. Má dostatočné komunikačné a pedagogické schopnosti, vie si poradiť s neočakávanými situáciami a výzvami.
4.3.3. Používať nástroje a materiály šetrné k životnému prostrediu a vyberať si vzdelávacie prostredie tak, aby sa posilňoval vzťah účastníkov k prírode a ochrane životného prostredia.

5. Inkluzívne a podporujúce učebné prostredie

5.1. Pracovník/pracovníčka environmentálnej výchovy vie (má vedomosti):

5.1.1. Pozná stratégie a postupy, ktoré podporujú inklúziu pri realizácii programov EVVO.
5.1.2. Uvedomuje si potrebu zistiť si informácie o účastníkoch a ich špeciálnych potrebách pred realizáciou programu.

5.2. Pracovník/pracovníčka environmentálnej výchovy vie (má zručnosti):

5.2.1. Pri realizácii programov environmentálnej výchovy využíva stratégie a postupy podporujúce inklúziu.
5.2.2. Vytvárať príležitosti pre účastníkov, aby získavali osobnú skúsenosť s objavovaním okolitého sveta.
5.2.3. Vytvárať bezpečné prostredie pre každého účastníka na vyjadrenie vlastného názoru, postoja alebo emócií.
5.2.4. Vytvárať motivujúce prostredie a podporovať spoluprácu účastníkov.
5.2.5. Používať techniky, ktoré povzbudzujú účastníkov klásť otázky a hľadať rôzne odpovede.

5.2.6. Komunikovať spôsobom, ktorý podporuje pocit spolupatričnosti medzi účastníkmi.

5.3. Pracovník/pracovníčka environmentálnej výchovy je schopný/schopná (kompetencie):
5.3.1. Poskytovať účastníkom programy environmentálnej výchovy s ohľadom na ich špecifické potreby a schopnosti, využívajúc stratégie a postupy, ktoré podporujú inklúziu.
5.3.2. Správať sa ku každému účastníkovi s rešpektom, bez ohľadu na jeho názory.
5.3.3. Vytvárať pozitívnu atmosféru a motivujúce prostredie.

6. Evaluácia

6.1. Pracovník/pracovníčka environmentálnej výchovy vie (má vedomosti):
6.1.1. Pozná základné prístupy a nástroje pre hodnotenie efektívnosti programov EVVO.

6.2. Pracovník/pracovníčka environmentálnej výchovy vie (má zručnosti):
6.2.1. Používať na hodnotenie výsledkov vzdelávania rôzne techniky a stratégie.
6.2.2. Vysvetliť dôležitosť priebežného hodnotenia ako prostriedku na úpravu a zlepšenie budúceho vyučovania.
6.2.3. Vysvetlite dôležitosť záverečného hodnotenia (na konci dlhšieho programu) ako nástroja na meranie efektívnosti programov environmentálnej výchovy.

6.3. Pracovník/pracovníčka environmentálnej výchovy je schopný/schopná (kompetencie):
6.3.1. Používať metódy hodnotenia vhodné pre daný subjekt a skupinu.
6.3.2. Systematicky pracovať s výsledkami hodnotenia pre skvalitnenie programov a aktivít EVVO.

7. Osobný profesionálny rozvoj

7.1. Pracovník/pracovníčka environmentálnej výchovy vie (má vedomosti):
7.1.1. Pozná relevantné zdroje a príležitosti pre osobný aj odborný rast.
7.1.2. Pozná rôzne organizácie a iniciatívy zaoberajúce sa ďalším vzdelávaním v oblasti EVVO na rôznych úrovniach.

7.2. Pracovník/pracovníčka environmentálnej výchovy vie (má zručnosti):
7.2.1. Získavať informácie o aktuálnych témach a dianí z oblasti EVVO z relevantných zdrojov.
7.2.2. Spolupracovať s odborníkmi či organizáciami s cieľom zvyšovania kvalifikácie v oblasti životného prostredia.
7.2.3. Rozvíjať svoje metodické zručnosti, komunikačné zručnosti, organizačné zručnosti, kritické myslenie a zručnosti jednania s ľuďmi.

7.3. Pracovník/pracovníčka environmentálnej výchovy je schopný/schopná (kompetencie)
7.3.1. Rozvíjať svoje metodické, komunikačné a organizačné schopnosti, priebežne získavať informácie o aktuálnych témach a spolupracovať s odborníkmi a organizáciami pri rozvíjaní svojich vedomostí a zručností.
7.3.2. Kriticky nahliadať na svoje vedomosti, zručnosti, postoje a učiť sa z osobnej skúsenosti ako pracovník EVVO.

8. Financovanie a marketing environmentálnych programov

8.1. **Pracovník/pracovníčka environmentálnej výchovy vie (má vedomosti):**
8.1.1 Pozná možné zdroje financovania programov EVVO.
8.1.2. Pozná možnosti propagácie programov EVVO.
8.1.3. Pozná základy projektového manažmentu.

8.2. Pracovník/pracovníčka environmentálnej výchovy vie (má zručnosti):
8.2.1. Uviesť aktuálne požadované programy a témy na základe aktuálnych priorít.
8.2.2. Spolupracovať pro písaní projektu.
8.2.3. Využívať rôzne komunikačné kanály a nástroje na podporu aktivít environmentálnej výchovy.
8.2.4. Prezentovať svoju prácu, jej prínos a víziu vlastnej organizácie.

8.3. Pracovník/pracovníčka environmentálnej výchovy je schopný/schopná (kompetencie)
8.3.1. Spolupracovať na projektovom manažmente a pri písaní projektovej žiadosti.
8.3.2. Využívať rôzne komunikačné kanály a nástroje na podporu aktivít environmentálnej výchovy.
8.3.3. Vysvetliť a opísať vlastnú prácu, jej význam a víziu svojej organizácie.

9. Bezpečnostné zásady, prevencia nehôd a eliminácia rizík

9.1. Pracovník/pracovníčka environmentálnej výchovy vie (má vedomosti):
9.1.1. Má poznatky z oblasti bezpečnosti, ochrany fyzického a psychického zdravia, ako aj prevencie úrazov a vzniku škôd na zdraví, životnom prostredí a majetku.

9.2 Pracovník/pracovníčka environmentálnej výchovy vie (má zručnosti)
9.2.1. Prispôsobiť environmentálne vzdelávacie aktivity a programy v rôznych prostrediach s cieľom zníženia zdravotných rizík.
9.2.2. Poradiť si pri bežných zdravotných problémoch.
9.2.3. Praktizovať zásady bezpečného pohybu a pobytu v prírode.
9.2.4. Zvládnuť emočne vypäté situácie.

9.3. Pracovník/pracovníčka environmentálnej výchovy je schopný/schopná (kompetencie):
9.3.1. Zvládať bežné konflikty a pokojne reagovať v rôznych neočakávaných situáciách.
9.3.3. Uplatňovať bezpečnostné pravidlá pri realizácii environmentálnych programov a riešiť základné zdravotné problémy.

Prílohy

1/ Prístupy používané v environmentálnej výchove:
- Bádateľské vzdelávanie (Inquiry-based learning)
- Interpretácia miestneho kultúrneho a prírodného dedičstva
- Hodnotové učenie (Value Based Learning)
- Komunitné vzdelávanie (Community Based Learning)
- Miestne zakotvené vzdelávanie (Placed Based Learning)
- Outdoorové učenie/učenie vonku
- Participatívna environmentálna výchova (Participatory Environmental Education)
- Problémové učenie (Problem Based Learning)
- Projektové vzdelávanie (Project Based Learning)
- Rovesnícke učenie (Peer Education)
- Servisné učenie (Service Learning)
- Vzdelávanie umením/tvorivé vzdelávania (Creative Education)
- Zážitkové učenie (Experiential Learning)
- Iné prístupy

2) Metódy používané v environmentálnej výchove
- Diskusia
- Exkurzie
- Filozofia pre deti

- Kritické myslenie
- Občianska veda, online aplikácie pre ekológiu a environmentálnu vedu
- Pátračky (Questing)
- Pobyt v teréne
- Pokusy
- Práca v skupinách
- Praktické ručné/remeselné aktivity a činnosti
- Rolové hry
- Simulačné hry
- Terénny výskum
- Zmyslové vnímanie / zvyšovanie citlivosti
- Iné

3/ Slovník:

- eko-friendly životný štýl
- evaluácia
- formálne vzdelávanie
- informálne vzdelávanie
- inkluzívna pedagogika
- kritické myslenie
- neformálne vzdelávanie
- občianska veda
- udržateľný rozvoj
- tutoring